

SOKOLSKI GLASNIK

1924.

9.

V Ljubljani, dne 15. maja 1924.

Najlepši in najvzvišenejši poklic v Sokolstvu je poklic društvenega načelnika. Pravi društveni načelnik živi s svojim članstvom, naraščajem in deco, kakor dober oče v svoji družini. Z njimi živi, v neposrednem stiku z njimi jih vzgaja, na vsakega posameznika izmed njih misli in za vsakega posameznika posebej skrbi, da bi ga dvignil čim bolj, da bi ga privedel do čim boljšega napredka. Društveni načelnik zasleduje in vidi napredek pri posameznikih, opazuje vpliv svojega prizadevanja in vsak uspeh mu dá bodrilo in zadoščenje.

Neštetokrat se spominjam na lepe dneve, ko so mi fizične in druge okolnosti dovoljevale, da sem bil društveni načelnik. Vselej se spomnim na svoj prednjaški zbor in svojo sokolsko rodbino s posebno toploto, vselej pa se spomnim tudi na to, da smo po vsaki telesni vadbi korakali po telovadnici in zapeli domačo pesem. In tudi pesem je mnogo pripomogla k temu, da smo se razumeli, da smo se čutili enake, brate in sestre, da nam je bilo delo in prizadevanje prijetno in vztrajno.

Pri tej priliki naj povem še tole: V Lilleu na Francoskem smo korakali s telovadišča po mestu v sprevedu gimnastov. Bratov Čehoslovakov je bilo menda okrog sto, mi smo šli za njimi. Četa se je pregibala kakor eno telo in iz nje si čul slovansko pesem-koračnico, ki ni bila umetno petje, toda pesem, ki se ti je zdela bistven in sestaven del one čete, kakor bi to krepko telo, ki je bilo izraženo v pohodu, nikdar ne gibalo brez tega ubranega, mirnega in dostojanstvenega zvoka slovanske narodne pesmi. Takrat sem spoznal, da ni trobente in umetnega instrumenta, ki bi mogel nadomestiti glas Sokola v sokolski četi.

Pesem je izraz čuvstev; ubrana pesem zbora telovadcev je lep odjek njihovega vzajemnega mišljenja in prizadevanja; pesem omili in poživi razpoloženje.

Pesem je pri nas, na naših telovadiščih in na naših pešizletih bolj na mestu kakor kjerkoli.

Naša dolžnost je torej, da gojimo petje pri vsaki vadbi; to pa ni mišljeno tako, da bi sestavljali umetne zборе na kakšen kompliciran način, temveč, da gojimo domačo, narodno pesem na korak. Poje pa naj vsak, kdor ima toliko posluha in glasu, da vobče more peti. Brez vsakega umetničenja bomo dosegli ubrano petje, enoglasno ali četveroglasno, ki bo lepo in prijetno, če bo izhajalo iz dobre volje in mladeniške navdušenosti, iz onega čuvstva bratstva in enakosti, ki mora vladati povsod med nami.

Da to izvedete, ste zopet poklicani oni, ki imate po mojem naziranju najlepši poklic v Sokolstvu: bratje načelniki, sestre načelnice. Vi začnite, in vse vam bo sledilo.

V tem pogledu smo v zadregi, ker nimamo še potrebnih pesmaric, ki bi vsebovale besedila in note primernih pesmi. Toda savezni prosvetni odsek misli na to in pesmarica je že v delu. Do tedaj pa pojmo narodne pesmi tako, kakor jih znamo. Imamo jih mnogo in večina izmed njih je zelo lepa. Izbera primernosti pa tudi ne bo težka.

Vselej, kadar končamo telesno vadbo kateregakoli oddelka, članov, članic, naraščaja ali dece, napravimo kratek pohod okrog telovadišča in zapojmo slovansko, sokolsko pesem.

M. A—č.

Redovno i potporno članstvo

Čitajući članak brata dra. Jure Štepihara i noviji članak brata Desatya o pitanju redovnog i potpornog članstva, primjećujem, da se sa nazorima u tim člancima iznesenim posve slažem. Neću da navadjam i da raspravljam, kako je naivno, da se smatra redovnim članom onaj, koji barem jedamput na mjesec dodje na vježbu i kako je gotovo nemoguće voditi točnu evidenciju o njihovom polasku, a da i ne govorim o kakovom tjelovježbenom napretku ovakovih vježbača. Naprotiv, takovi članovi unose u redove vježbajućeg članstva nedisciplinu. Zato držim, da se imade smatrati redovnim članom samo onaj brat i sestra, koji tačno i redovito polaze vježbu, ili bilo u kojoj grani sokolskog rada aktivno saradjuju. Samo takovom članstvu smije se dati aktivno i pasivno pravo glasa na glavnim skupštinama.

Pravo kaže brat Desaty, da imade po našim društvima više nego 50 % članova, a u nekim društvima i 90 %, koji se nikada ne ističu u bilo kojem sokolskom radu, a najmanje da su aktivno saradjuivali. Ovakovi ne mogu imati niti najprimitivnijeg razumijevanja za čisto sokolske stvari, a sada su prema zaključku zagrebačke savezne skupštine izjednačeni s onom braćom, koji cijelo svoje slobodno vrijeme žrtvuju sokolskom radu. Držim da je to gruba pogriješka, jer svakako je nesmisao, da neodgojeno članstvo odlučuje o ispravnosti ili neispravnosti sokolskog rada one braće, koja su dala Sokolstvu godine i godine mukotrpnog rada. Želi li se u buduće sprečiti još mnoge i mnoge pogriješke, neka se dade pravo odlučivanja u sokolskim stvarima samo onoj braći i sestrama, koji u istini rade u Sokolstvu i za Sokolstvo.

Znam iz vlastitog iskustva, da su ovakovi neredovni članovi bili uzrokom, da je došlo do separatističkog Sokolstva, jer da su o tome odlučivali samo aktivni (izvršujući) članovi, ne bi se to nikada dogodilo. I nakon tako skupo plaćenog iskustva, prihvatila je savezna glavna skupština obdržana u Osijeku god. 1921., predlog zagrebačke župe, da pravo glasanja imadu samo izvršujući članovi, to jest, da o smjernicama Sokolstva ne odlučuje nesvijesna i neupućena masa, pa makar oni bili i dijelovi Sokolstva, nego da o tomu imadu odlučivati braća radnici, koji su prošli kroz dvoranu ili koji su svojim dugogodišnjim radom bilo u kojoj grani Sokolstva aktivno sudjelovali i time svoj sokolski odgoj potvrdili.

Ali jedva godinu dana kasnije i nakon tako skupo plaćenog iskustva, glavna skupština saveza obdržana u Zagrebu 1922., stvara zaključak, da se cjelokupno članstvo izjednačuje i time se opeta dalo onoj neodgojenoj masi pravo glasanja i odlučivanja u sokolskim pitanjima. No premda se odredilo, da svaki novi član do 26. godine mora vježbati (što se, držim, nije nigdje tačno provodilo), i ako se je odredila granica za stariju braću od 26. godine, da imadu pravo glasa istom nakom 5 godina, mnogo i to vrlo mnogo članova, koji su bili prije te glavne skupštine kao podupirajući, sada su prema ovom zaključku postali redovni, to jest izvršujući, akoprem nisu nikada niti prije, a niti sada sudjelovali u ma bilo kakovom sokolskom radu. Držim, da o aktivnosti jednoga člana, bilo u kojoj organizaciji nesmije odlučivati, kako je dugo članom te organizacije, nego koliko je svojim radom i svojom sposobnošću saradjuvao u toj organizaciji. Znam iz iskustva, da je najveći dio današnjeg redovnog članstva nikao baš iz tih neupućenih sokolskih podupirajućih članova. Ne mislim time tom dijelu članstva osporavati njihovu ljubav i naklonost prema Sokolstvu, ali to nije dosta, jer oni to Sokolstvo gledaju drugim očima nego mi, koji u njem aktivno saradjujemo. Držim, da je to izjednačenje bila jedna velika pogriješka i da je učinjena radi toga, što smo se slijepo povelj za braćom Česima, koji su kud i kamo organiziraniji i

imadu bolje odgojeno svoje članstvo. Nu i tamo je to izjednačenje još danas veliko i akutno pitanje. Niti kod njih nije to izjednačenje provedeno potpunoma idealno, jer imade mnogo župa, koje su statistikom dokazale, da je to izjednačenje na štetu razvitka njihovog Sokolstva. Pravo kaže brat Desaty u svom članku «da su župski poslanici odglasali jedan predlog, a da ga prije nisu dobro promislili, niti mu znali zamašaja», jer da tomu nije tako, nebi se mi sada tim pitanjem bavili.

Zelim da još napomenem, da je današnjem cijepanju u Sokolstvu mnogo krivo baš to «novo pečeno redovito članstvo», koje nije imalo pravog sokolskog odgoja, te je tako bilo lahko pristupačno raznim uplivima političke momentane situacije, a dobivši time izjednačenjem pravo odlučivanja u Sokolstvu, glasalo je u najvećoj većini, mal ne u svim slučajevima cijepanja za separatističko Sokolstvo, dočim su bili pravi, redoviti vježbajući članovi u velikoj svojoj većini za jedinstveno Sokolstvo. Iz svega ovog jasno vidimo, da je Jugoslovenski sokolski savez jednim prebrzo stvorenim zaključkom baš najviše potpomagao separatističko nastojanje Sokolstva. Znamem iz više slučajeva i primjera, da bi mnoge Sokolske dvorane i mnoge sprave ostale u rukama jedinstvenog Sokolstva, da nije bilo tog izjednačenja članova, jer bi o tome odlučivali samo izvršujući članovi, a ti su, kako sam već gore spomenuo, u velikoj većini za jedinstveno Sokolstvo.

Držim za životno naše pitanje, da se opet odrede tri vrste članova i to:

1. Redovni (izvršujući), t. j. vježbači, članovi odbora i braća, koja bilo u kojoj grani Sokolstva aktivno rade. Ti i samo ti imadu pravo odlučivanja i glasanja na glavnim skupštinama. Ovdje bi se moglo još umetnuti, da se smatraju «redovnim» članovima i ona braća, koji sada momentano, uslijed opravdanih razloga, ne mogu aktivno saradjevati, ali je njihov prijašnji sokolski život bio ispunjen pravim sokolskim radom kroz najmanje 3 do pet godina.
2. Ostali članovi, koji simpatišu s nama, a sami aktivno ne mogu u našem radu sudjelovati bili bi «potporni članovi», koji plaćaju svoju odredjenu članarinu, te imadu samo pravo predlaganja i savjetovanja.
3. Treći bili bi «dobrotvorni članovi» i to u smislu predloga brata Desatya.

Držao sam za svoju dužnost da iznesem i svoje mišljenje, tim više što sam u više slučajeva, kao načelnik društva, upoznao štetno djelovanje «izjednačenog članstva», bilo u smjeru discipline, bilo u smjeru organizacije, te sam stoga tvrdo uvjeren, da je jedino ispravno stanje, da se naše Sokolstvo organizira u gore navedenom pravcu, ako želimo da nam isto bude jako i snažno. Treba dati Sokolstvu značenje i važnost, a to ćemo postići samo time, da nećemo dozvoliti da nam odlučuje o smjernicama, životu, radu, pa i o pojedinim licima našeg Sokolstva onaj dio članova, koji nikako ne radi za Sokolstvo, već svojim glasovanjem na skupštinama ometa mukotrpan rad izvršujućeg članstva.

F r a n L h o t s k y, Zagreb.

Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani

Na inicijativo Zdravstvenega odseka v Ljubljani je bilo ustanovljeno društvo za gojitev treznosti, katerega člani so posamezna kulturna društva, med njimi tudi JSS. Na sejah tega društva se je razpravljalo o načinu pobijanja alkoholizma. Društvo prireja po deželih predavanja o alkoholizmu in o njegovem škodljivem vplivu. Društva, ki reflektirajo na taka predavanja, naj se obrnejo direktno na Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani. Želeti bi bilo, da čim več društev priredi podobna predavanja. To pa velja za društva samo v Sloveniji.

Smernice za boj proti pijančevanju,

ki so bile odobrene na seji starešinstva JSS. dne 11. februarja 1924.

1.) Kulturna, prosvetna in vzgojna društva imajo vzvišeno nalogo, vzgajati ljudstvo, zlasti mladino, ne le telesno in umsko, temveč zlasti moralno in gojiti srčno kulturo. Zavedati se morajo, da je pijančevanje v našem narodu glavni vir nekulturnosti (sirovosti) in nemoralnosti! Zato se imajo čuvati vsega, kar pospešuje pijančevanje; gojijo pa naj z vsemi močmi treznost in sorodne kreposti; varčnost, dostojnost, plemenitost.

2.) Nobeno kulturno, prosvetno in vzgojno društvo naj nima sej in sedeža v gostilni.

3.) Vsako društvo naj pazi, da noben njegov član društvu ne bo delal sramote s pijančevanjem. Proti članom, ki v tem oziru kaj zgreše, naj se postopa disciplinarno.

4.) Društvo naj navaja svoje člane k plemenitejšim užitek kakor je pijančevanje in naj jim jih tudi nudi. Čitanje, petje, godba, umetnost, telovadba, sport in lepota narave naj odtehtajo veselje, ki ga nudi alkohol.

5.) Društvo naj ne napravlja preveč veselje in izletov, ker veseljačenje ne sme in ne more biti naloga resnih društev. Kolikor pa je veselje, naj se vrše, ako mogoče, brez alkohola; ako ne, morajo biti vselej vsaj tudi brezalkoholne pijače na razpolago. Končajo naj se veselice kolikor mogoče zgodaj, nikakor pa naj se ne raztegnejo preko podaljšane policijske ure.

6.) Društva naj ne uprizarjajo gledaliških predstav, v katerih se pijančuje, ker take igre občinstvo bolj posirovljajo kakor vzgajajo.

7.) Vsako društvo naj širi med člani in narodom zmisel za treznost. V to svrhu naj ustanovi poseben treznostni odsek.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

VI. redna seja starešinstva JSS. dne 28. aprila 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Fettich, Fux, Jamar, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklavc, Poženel, Rupnik, Svetlič, Švajgar, Turk, Trdinova. — Opravičeni: Čobal, Deu, Hadži, Lozej.

Brat starosta poroča, da so bile vložene prošnje za dopuste za one brate, ki so določeni za tekmovalno vrsto v Parizu.

Tajniško poročilo: Pevsko društvo Slavec v Ljubljani vabi na proslavo 40letnice. Društvu se pismeno čestita. — V zadevi pokrajinskega zleta v Sarajevu se sklene pozvati vse župe, za katere zlet ni obvezen, da takoj prijavijo svoje udeležence zletnemu odboru, da pravočasno ukrene vse potrebno. — Brat Vojinovič poroča, da je prošnja JSS. za osvoboditev od taks ugodno rešena. Tozadavnega odloka starešinstvo še ni sprejelo. — Sokolsko društvo v Vinkovcih poroča, da je spor v društvu rešen ter da društvo po rešitvi spora pridno deluje. Poročilo se vzame z odobravanjem na znanje. — Sokolsko društvo Celje prosi potem župe za pojasnila glede udeležbe Sokolov netelovadcev na olimpijskih slavnostih v Parizu. Župi se sporoči, da se objavijo tozadevni pogoji takoj, ko dobi savez tozadevna točna poročila. — Odboru za postavitev Malgajevega spomenika se dovoli podpora 500 Din. — Dne 28. aprila pride v Zagreb sokolsko društvo Beograd, ki se udeleži Zrinjsko-Frankopanske slavnosti v Zagrebu. Sklene se, da se udeležita te proslave kot zastopnika JSS: brata starosta in tajnik. — Češki generalni konzul dr. Beneš vabi k proslavi odlikovanja dobrovoljcev. Sklene se, da se udeležijo slavnosti člani starešinstva in da se pozovejo ljubljanska društva, da odpošljejo svoje deputacije.

Brat blagajnik poda blagajniško poročilo ter predlaga, da se opozori nekatera društva, ozirama župe, z ozirom na njihove dopise, da je blagajna vsesokolskega zleta v Ljubljani popolnoma ločena od blagajne JSS. Isti predlaga, da se pospeši vprašanje naraščajškega znaka, na kar se naroči gospodarskemu odseku, da zadevo čimprej uredi. — Nekateri župe še sedaj niso plačale poreza za preteklo leto. Sklene se pozvati župe, da izpolnijo svojo dolžnost, v nasprotnem primeru bomo predlagali prihodnji odborovi seji izključitev vseh onih žup, ki ne izvršujejo v redu svojih dolžnosti glede plačevanja poreza. — Brat Turk poroča kot načelnik gospodarskega odseka, da se je vršil lokalni ogled bivšega zletnega prostora, ter se je ukrenilo na licu mesta, da se uredijo nekatera sporna vprašanja. — Dovolj se naročitev 500 znakov za pasove. — Da se uredi zadeva Jugoslovenske sokolske matice, se skliče čimprej skupno sejo Matice in starešinstva.

Brat Švajgar poroča, da je dospelo 314 statističnih pol.

Brat načelnik poroča, da je TO. v svoji zadnji seji razpravljal o tekočih zadevah. Za olimpijado se pridno trenira. — Br. Jamar poroča, da je poslovnik zdravstvenega odseka izdelan ter da se vrši v najkrajšem času seja zdravstvenega odseka. — Brat Fettich poroča, da je izdelal poslovnik za rabsodišče, pri tem pa je prišel na nekatera nasprotja v pravilih, katera bo treba izpremeniti in popraviti.

VII. redna seja starešinstva JSS. dne 5. maja 1924.

Navzočni: Bajželj, Ambrožič, Čobal, Deu, Fettich, Fux, Hadži, Jamar, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklavc, Poženel, Preskerjeva, Rupnik, Svetlič, Švajgar, Turk. — Opravičeni: Gangl, Cigojeva.

Brat podstarosta poda poročilo brata staroste o udeležbi proslave v Zagrebu in slave odlikovanja dobrovoljcev.

Tajniško poročilo: Savez ČOS.-JSS. vabi na sejo, ki se bo vršila v Pragi dne 15. maja. Kot zastopniki JSS. se udeležijo seje bratje Gangl, Ambrožič, Fux, Car in Gavrančič. — Društvo za gojitev treznosti vabi k seji glede prireditve dneva treznosti. Seje se udeleži kot zastopnik JSS. brat tajnik.

Brat Hadži poda poročilo o delu prosvetnega odseka. Predlaga, da se JSS. naroči na «Argus» ter bo na ta način olajšano delo arhivarja.

Na podlagi poročila gospodarja se vrne naraščajski znak še enkrat umetniku v popravilo. Gospodar pozove vse odseke, da predložijo svoje zahteve glede tiskovin, ki se bodo dale potem skupno v tisk.

Odkritja Malgajevskega spomenika dne 29. maja se udeleži zastopnik starešinstva.

*

Ministrstvo za finance je oprostilo JSS. od plačevanja taks pod br. 8931 z dne 12. marca 1924.

Brata Ivana Kocjančiča, ki je poslal Savezu neko poročilo, prosimo, da se zgleda čimprej v pisarni JSS. v Ljubljani.

III. pokrajinski zlet v Sarajevu. Vse župe, za katere ta ni obvezen, pozivljamo, da javijo število udeležencev (telovadcev in netelovadcev) zletni pisarni III. pokrajinskega zleta v Sarajevu, da se pripravi vse potrebno glede vožnje itd. Istotako morajo župe javiti število onih bratov, ki se hočejo udeležiti raznih izletov po Bosni in Hercegovini ter Dalmaciji.

Vse župe pozivljamo, da javijo starešinstvu, kdaj in kje se vrši njihov zlet. Istotako je starešinstvu javiti vsako večjo in pomembnejšo prireditev v župi.

Plačajte porez! Nekateri župe še sedaj niso plačale poreza za leto 1923. Starešinstvo bo odboru predlagalo, da se take župe izključijo iz JSS.

Iz organizacijskega odseka JSS.

Članstvo židova i muslimana.

Prigodom upita starešinstva neke sokolske župe, mogu li postati članovi sokolske organizacije i lica muslimanskoga ili jevrejskog veroispovedanja, poručujemo upravnim odborima svih sokolskih društava, da mogu primiti kao članove također takove molitelje ali uz uvet ako nisu članovi nikakva nacionalnoga turskoga ili nacionalnoga jevrejskoga (zionističnoga) društva i da su po svojoj ideologiji apsolutno na stanovištu narodnoga i državnoga jedinstva.

Izaslanici za sabor, odnosno glavnu skupštinu.

Dogodilo se je, da od župskog odbora, u smislu pravila, određeni izaslanici nisu usled raznih uzroka prisustvovali glavnoj skupštini saveza. Radi toga je župa ostala bez zastupstva, pošto nije u zadnjem trenutku mogla sazvati župni odbor, da odredi nove izaslanike.

Savezna je pretskupština u Ljubljani na predlog organizacijskog odela zaključila, da smiju župna starešinstva u takvu slučaju imenovati na zadnjem selu pred nastupom delegacije zamenike zadržanim izaslanicima.

Po tom zaključku neka se ravnaju župe i društva kod svojih delegacija i za ovogodišnji sokolski sabor, odnosno također i za ovogodišnje izvanredne glavne skupštine.

Član vežbač, stariji od 26 godina, stupi opet u sokolsko društvo.

Član, koji je negda bio u sokolskom društvu kao vežbač pa je samovoljno ili na osnovu člana 8., tačke c), društvenih pravila prestao biti članom, ali je kasnije opet stupio u sokolsko društvo kao nevežbač i u dobi od preko 26 god., zadobiva opet aktivno i pasivno pravo glasa nakon 5 godina računajući od dana ponovnoga ustupa u društvo odbiv sve predašnje godine članstva kao vežbač.

Promena pravila i zapisnici glavnih skupština na području Bosne i Hercegovine.

Prema zakonu o društvima za Bosnu i Hercegovinu od 22. februara 1910 mora se kako pri osnutku, tako i pri promeni pravila nadležnoj političkoj vlasti I. stepena (sreskom poglavaru) predložiti molba za potvrdu pravila, taksirana sa 25 dinara, a molbi se ima priklopiti pet primeraka pravila, svaki taksiran sa taksenom markom od 2 dinara.

O svakoj redovnoj ili izvanrednoj glavnoj skupštini ima se izvestiti pismeno nadležna politička vlast I. stepena (sreski poglavar ili poglavar sreske ispostave) najmanje tri dana pre skupštine.

Prepis zapisnika svake glavne skupštine ima se u roku od 15 dana predložiti nadležnoj političkoj vlasti I. stepena.

Ovo vredi kao za sokolska društva, tako i za sokolske župe na području Bosne i Hercegovine.

SOKOLSKI SABOR

Načrt poslovnika sokolskog sabora 1924 u Zagrebu.

Sokolski sabor saziva starješinstvo Jugoslavenskog sokolskog saveza.

Otvara ga te me predsjedava starosta JSS., odnosno jedan od njegovih zamjenika. Predsjedništvo sačinjavaju starosta JSS. i njegovi zamjenici.

Sokolski sabor odobrava pročitani poslovnik sabora.

Predsjednik izabire tri perovodje i tri zamjenika perovodja; uz 1. i 2. tajnika JSS. još jednog zamjenika tajnika; uz blagajnika JSS. još dva zamjenika blagajnika, dva ovjerovatelja zapisnika sabora i dva skrutinatora.

Članovi sabora jesu izaslanici sokolskih društava i župa, učlanjenih kod JSS., starješinstvo saveza i članovi saveznog tehničkog odbora.

Svako društvo šalje po jednog zastupnika, a svaka župa za svaku hiljadu članova (-ica) po jednog zastupnika (-icu), a osim toga još i župnog načelnika i župnu načelnicu. Višak preko 500 članova (-ica) vrijedi za hiljadu članova (-ica). Starješinstvo JSS. šalje cijelu upravni odbor, istotako i savezni tehnički odbor.

Verifikaciju izaslanika obavlja predsjedništvo sabora jedan dan prije sabora u svojoj kancelariji. Izuzetno se verifikacija obavlja i za vrijeme vjećanja sabora.

Legitimacija izaslanika treba da bude uz ime i prezime izaslanika snabdevena i žigom društva, župe ili saveza, sa potpisom staroste i tajnika.

Protiv odluka verifikatora nema priziva.

Na osnovu verifikacije izrađuje se spisak članova po društvima i župama, i abecedni spisak članova sabora.

Za otvaranje sabora u određenom vremenu potrebna je prisutnost barem polovice njegovih članova. Pola sata nakon određenog vremena sabor se otvara bez obzira na broj prisutnih članova.

Predsjednik otvara i zaključuje sjednice, pazi da se sve vrši po poslovniku te omogućuje rad, vodi rasprave, daje i oduzima riječ, daje predloge na glasanje, javlja uspjeh glasanja i njegov zaključak; ako smatra potrebnim, može i prekinuti sjednicu; predsjednik u ime sabora podržava vezu sa spoljašnjim svijetom, potpisuje sve akte u ime sabora zajedno sa svojim zamjenicima ili bez njih, no uvijek sa tajnikom i referentom.

Zamjenik staroste JSS. je predsjednik, ako je starosta JSS. zapriječen.

Svi članovi starješinstva JSS. i saveznog T. O. imaju pravo učestvovanja na sjednicama sviju odsjeka, koji vijećaju za vrijeme sabora.

Perovodje pišu zapisnike. Tajnik piše saborni dnevnik, čita sve spise, bilježi govornike te broji zajedno sa skrutinatorima glasove.

Blagajnik vodi račune o troškovima sabora, izdaje prema kreditu JSS. potrebne sume, sastavlja obračune, potpisuje zajedno sa predsjednikom sve spise, koji potpadaju u njegovo područje te ih predaje starješinstvu najkasnije u toku od jednog mjeseca poslije sabora.

Svi članovi sabora imaju jednaka prava: učestvuju na sabornim sjednicama, govore, glasaju i stavljaju pitanja i predloge, koji su na vrijeme predloženi starješinstvu JSS.

Dnevni red sabora jeste: Obavjesti predsjedništva, predlozi starješinstva JSS. i izvještaji o predlozima i zaključcima odsjeka.

Odsjeci uzimaju u pretres: Predloge starješinstva, predloge i pitanja župa i društava.

Odsjeke postavlja starješinstvo JSS.

Odsjeci vode poslove prema svojim poslovniciama.

U stvarima uzgojne metode, uzgoja i načina organizovanja uzgojnih organa zaključuje savezni prednjački zbor, koji je smatrati sastavnim dijelom sabora. Svoje zaključke saopštava sabornom plenumu na znanje.

Svaki odsjek ima predsjednika i svoje referente, koje određuje starješinstvo JSS. Perovodje određuje odsjek sam. Izveštaji i zaključci odsjeka predlažu se predsjedništvu sabora, koji ih podnosi saboru na pretres.

O radu u pojedinim odsjecima izrađuju perovodje zapisnik. Izvještaj odsjeka mora biti napisan te imati sve priloge.

Ako na saboru stavi 50 društava ili 5 župa predlog, onde se isti ima držati hitnim. Sabor odmah glasanjem riješava, da li se predlog uzima u raspravu.

Hitnost se takovih predloga, koji moraju biti predloženi pismeno, ne utemeljuje.

Za valjanost zaključaka sabora potrebna je prisutnost od barem polovice članova sabora po spisku i imeniku verifikacije. Zaključuje se sa većinom glasova. Kad su glasovi pro i kontra jednaki, predlog pada. Svaki član ima samo jedan glas. Ovlaštenja nisu dopuštena.

Novu sjednicu sabora određuje predsjednik. Vanrednu sjednicu saziva, ako istu pismeno traži 50 društava ili 5 župa.

Dnevni red sjednice sabora objavljuje predsjednik na početku iste, a dnevni red svake naredne sjednice na koncu prediduće sjednice.

Govornici govore redom, kako su se za riječ prijavili predsjedništvu. Perovodje izradjuju zapisnike sjednice prema svemu šta se govori i dešava na sjednici. Na koncu sabora svi se zapisnici predaju starješinstvu JSS.

Glasanja određuje predsjednik. Glasa se dizanjem ruku, a poimenično po naredjenju predsjednika ili na zahtjev stotine prisutnih članova sabora. Poimence glasa se po pozivu tajnika iz članskog imenika. Glasove broji tajnik sa skrutinatorima.

Sjednice sokolskog sabora jesu javne.

Ulaz u sabornu vječnicu slobodan je svim članovima svih sokolskih društava, udruženih u JSS, pa i ostaloj publici uz ulaznice, koje izdaje predsjedništvo sabora.

IZ ŽUP

Prednjaški tečaj sokolske župe v Celju se je vršil z naslednjim sporedom: dne 8. XII. 1923. od 8. do 12. ure: nagovor in vpisovanje, organizacija, sestav, od pol 14. do 17. ure proste vaje (praktično) in sestav; obisk 29; dne 9. XII. 1923. od 8. do 13. ure: proste vaje (praktično), prva pomoč, sestav; obisk 28; dne 16. XII. 1923. od 8. do 13. ure: proste vaje (praktično), organizacija, proste vaje (teoretično), konj; obisk 35; dne 23. XII. 1923. od 8. do 13. ure: skoki, proste vaje (praktično), redovne vaje; obisk 28; dne 6. I. 1924. od 8. do 13. ure: proste vaje, konj, metoda; obisk 24; dne 23. I. 1924. od 8. do 13. ure: proste vaje (teoretično in praktično), konj, redovne vaje; obisk 29; dne 20. I. 1924. od 8. do 13. ure: proste vaje (praktično), bradlja, 1 praktična vadbeni ura, redovne vaje, borilne vaje s kratko palico; obisk 31; dne 27. I. 1924. od 8. do 13. ure: gred, bradlja, 1 praktična vadbeni ura, redovne vaje, borilne vaje s kratko palico; obisk 33; dne 2. II. 1924. od 8. do 12. ure: drog, borilne vaje s kratko palico, bradlja; od 14. do pol 17. ure: bradlja, drog; obisk 23; dne 3. II. 1924. od 8. do 13. ure: borilne vaje s kratko palico, kiji, palice, sabljanje; obisk 26; dne 10. II. 1924. od 8. do 13. ure: zagrebške proste vaje, bradlja, kiji, plezala, borilne vaje s kratko palico; obisk 28; dne 24. II. 1924. od 8. do 13. ure: drog, borilne vaje s kratko palico, bradlja; obisk 29; dne 2. III. 1924. od 8. do 13. ure: drog, borilne vaje s kratko palico (članice proste vaje), bradlja; obisk 21; dne 9. III. 1924. od 8. do 13. ure: krogi, borilne vaje s kratko palico (članice proste vaje), bradlja; obisk 24; dne 16. III. 1924. od 8. do 13. ure: raznoterosti, borilne vaje s kratko palico (članice proste vaje) konj, bradlja; obisk 26; dne 19. III. 1924. od 8. do 13. ure: raznoterosti, konj, metoda, od 14. do 15. ure konj. Vpisanih tečajnikov 44, od teh 17 članic. Obisk se je ugotavljal ob pričetku in ob koncu vsakega tečajnega dne. Skupni obisk iznaša 431 v 16 tečajnih dneh; na tečajni dan povprečno 27, največ pa 35 in najmanj 15. Od tečajnikov so pred vojno telovadili 4 pri naraščaju in 1 kot član, tečaj mariborske župe za naraščaj sta obiskovala 1 tečajnik in 1 tečajnica, župni tečaj celjski 1921. pa 1 tečajnik in 1 tečajnik idrijski župni tečaj 1912. — Rok za prijavo k župnemu prednjaškemu izpitu se je določil do

5. aprila. — Predavali, oziroma vadili so: br. Jerin, s. Horvatova, br. Kukec, Razpotnik, dr. Schwab, dr. Serbec, Smertnik, dr. Štempihar ter sestra Černejeva in Trdinova. — Idejna in zgodovinska snov sta bili predmet župne tekme 1923. in tudi predmet župne tekme 1924. Pri članih so se vadile župne in enkrat zagrebške proste vaje za člane, dalje župne borilne vaje s kratko palico, pri članicah pa župne in zagrebške proste vaje za ženske oddelke.

Tehnični odbor celjske župe je imel I. sejo dne 6. aprila 1924. skupno z okrožnimi načelniki. Z ozirom na sklep saveznega prednjaškega zbora o reorganizaciji tehničnih odborov so vstopile članice ženskega odseka župnega tehničnega odbora v tehnični odbor kot redne članice. Glede organizacije okrožij se je sklenilo, da imajo okrožni načelniki predelati obstoječi poslovnik iz leta 1921. na podlagi osvojenega načela, da pripade okrožju samo izvršilno področje in tudi samo v vzgojnih stvareh (telovadba, prosveta); načrti se v tehničnem odboru predelajo in predložijo župnemu prednjaškemu zboru v sprejem, župnemu starešinstvu pa naznanijo v vednost. — Poročilo brata načelnika o seji saveznega prednjaškega zbora dne 22. marca 1924. se je vzelo v vednost. Glede povelj je nastala daljša razprava, v kateri je v načelnem pogledu večina zagovarjala prislon na češka kot bodoča vseslovenska in specifično sokolska povelja, manjšina pa prislon na dosedanja «provizorna», toda že splošno vpeljana in vojaškim še najbolj sorodna povelja. Sklenilo se je, da ima do prihodnje seje vsak član predložiti svoj načrt v podrobno razpravo. Glede zagrebškega zleta se je sklenilo, da se obvezna udeležba dece od društev ne more zahtevati, da se pošlje čim več naraščaja in da se prijavijo župne borilne vaje s kratko palico za moški naraščaj kot posebna točka. Poročila okrožnih načelnikov so se odobrila.

BELEŽKE

† **Dr. Fran Strelec.** V Ormožu je dne 19. aprila t. l. preminul dolgoletni narodni boritelj ob naši severni meji notar dr. Fran Strelec. Ormoški Sokol si ga je izbral za svojega prvega starosta; starostoval mu je skozi deset let do svoje obolesti. Nekaj let je bil tudi podstarosta mariborske sokolske župe. V času našega narodnega preporoda je bil član narodnega sveta za ormoški okraj ter je stal že pred preobratom trdno ob strani vsem našim prevratnikom. Ob grobu se je spomnil njega in njegovega zaslužnega dela župan mesta Ormoža g. Ivan Veselič, v imenu Sokolstva in domačega društva pa je vzel slovo od pokojnika starosta ormoškega Sokola z ginljivimi besedami.

Dr. Karel Weigner, član predsedstva ČOS., profesor češke univerze v Pragi, je slavil v aprilu svojo petdesetletnico. Njegovo delovanje na sokolskem polju je zelo veliko in posvečeno predvsem znanosti in znanstvenemu raziskovanju sokolske vzgojne metode. Odlično je sodeloval pri delu «Telesna vzgoja sokolska», ki je izšlo leta 1919. Poleg tega je poteklo izpod njegovega peresa več strokovnih knjig o telesni vzgoji, kjer je spojil br. dr. Weigner svoje bogato znanje s podrobnim poznavanjem sokolskega sistema v skladno enotnost.

Povlastica za Pokrajinski sokolski slet u Sarajevu. Ministarstvo Saobračaja svojim rešenjem od 16. aprila Br. 5163/24. odobrilo je za posetioce Pokrajinskog sleta Jugoslavenskog sokolskog saveza u Sarajevu sledeće povlastice na državnim željeznicama: 1.) Zvanični izaslanici inostranih sokolskih društava imadu besplatno vožnju I. i II. klase od granice do Sarajeva i natrag. — 2.) Članovi saveza vežbači imadu popust od 75 % od polazne stanice do Sarajeva i natrag. — 3.) Posetioci sleta imadu polovicu cene od polazne

stanice do Sarajeva i natrag. Svi spomenuti treba da imaju legitimaciju od mesne uprave sokolskog društva, na kojoj će biti označeno da li putuju kao vežbači ili posetioci, odnosno kao izaslanici iz inostranstva. Vežbači kupuju na polaznoj stanici pola karte, a posetioci celu kartu. To će im važiti i za povratak, ako uverenjem uprave sleta dokažu da su učestvovali na sletu. Inostrani izaslanici pokazaće na stanici svoje legitimacije pri dolasku i odlasku. Ove povlastice važe od 24. juna do 7. jula o. g.

Sokolski savez SHS vapi za hitnu pomoć iz Praga. Pod tim naslovom čitamo u listu «Hrvat» od 14. travnja dug članak nanizanih neistinitosti i laži sa potpisom dr. M. Dečaka. Članak napada naročito našeg prijatelja br. Vinc. Štěpanka. Za označenje načina i postupka u pristojnom društvu nema primernog izraza, takav nam način također zabranjuje svaku polemiku s piscem ili listom koji donosi slične stvari. Pitamo međutim, što kaže tomu Hrvatski sokolski savez? Uvereni smo, da ima u vodstvu Hrvatskog sokolskog saveza pristojnih ljudi, kojima je poznato, da je članak pun neistinitosti i koji su također sposobni izreći pravi sud o napadaju na brata Štěpanka. Što kažu oni na Dečakov izliv? Mislimo, da pitamo ovo punim pravom najpre njih, jer je njima Dečak bliži nego nama. On je član njihove organizacije, koja je suodgovorna za činove svojih članova, naročito, ako ti činovi nose značaj propagande za celokupnu njihovu organizaciju.

M. A—č.

Pozdrav iz Amerike. Brat Karel Fux, odlični naš tekmovalac na mednarodnih tekmah v Luxemburgu, Turinu in Pragi, se je nepričakovano oglašil s pismom iz Amerike. Z njegovim privoljenjem obveščam sokolsko javnost o nekaterih zanimivostih. Prvo pismo z dne 1. januarja t. l. (Birmingham Ala.): «... Dan za dnevom se spominjam sokolskih delavcev in Sokolstva. Jako veliko se bavim s fizično vzgojo in primerjam ameriške sisteme z našim sokolskim. Naše sistematično delo in trenaža sta veliko boljše nego vse, kar sem videl v Ameriki. Toda v načinu življenja in v dijeti nas pa daleč presegajo. Veliko dolgujem Sokolstvu in kakor hitro mi bo mogoče, moje študije in izkušnje mu bodo na razpolago. Gotovo se me spominjaš, ko sem prišel v Idrijo. Bolan na duši in telesu, na robu propada, dasi mi je bilo komaj petnajst let. Spoznal sem Sokolstvo, oprijel sem se ga z vso energijo, in Sokolstvo me je rešilo. Medtem je prišlo nesrečno leto 1914. Sokol z dušo in telesom sem se odločil zapustiti domače kraje. Toda ker me niso pustili prostovoljno, sem se odtrgal s silo. Prišel sem v Ameriko skrajno nezadovoljen in duševno potr. Dobil sem pa tu narod, ki ne pozna sovraštva, jeze in osvete — dobil sem prave Američane. To so mirni in dobrosrčni ljudje, a trdni delavci. Sezidal sem si med njimi majhen dom in sem z njimi srečen in zadovoljen. Delam sedaj trdo in veliko in si polagoma gradim pot do neodvisnosti. Upam, da mi bo kmalu mogoče od časa do časa poleteti v domovino in povračati Sokolstvu, kar mu dolgujem...» Drugo pismo z dne 3. aprila t. l.: «... Razmeram, ki vladajo v domovini, se popolnoma nič ne čudim. Nisem pričakoval niti toliko. Mnogim političnim voditeljem nista napredek in svoboda naroda na srcu. Ko bi bilo temu tako, bi bil naš narod ena sama trdna bratska sokolska organizacija, ki bi se razvijal z doslej nepoznano vehemenco. Imamo vse, česar potrebujemo k takemu razvoju... Ameriški atleti pridno trenirajo za olimpijske igre. Pred kratkim so imeli poizkusno tekmo v Novem Jorku. Tekme se je udeležilo približno 300 atletov. Rezultati niso bili izvrstni, pa tudi ne slabi. Tek 915 m 2 min. 17³/₅ sekund; metanje 7·25 kg težke železne krogle 14¹/₂ m; skok v višino z naletom brez deske 1·93 m; tek 3218 m 9 min. 32¹/₅ sek.; skok z mesta v višino brez deske 1·60 m; skok v daljino brez deske z mesta 3·27 m. Tekmovali so še v raznih drugih strokah, toda mislim, da vas bo to najbolj zanimalo. Od časa do časa bom kaj več poročal

o njihovi trenazi. Opisal bom tudi življenje posameznikov...» Mislim, da bodo bratje, ki so z bratom Karlom Fuxom osebno znani, z zanimanjem čitali njegove odkrite besede in mu z menoj vred poslali v daljno tujino bratski pozdrav: Zdravo!
E. G a n g l.

VIII. vsesokolski zlet v Pragi. Zadnji «Věstník sokolský» poroča, da se je načelnništvo ČOS. odločilo, da mora biti zadeva VIII. vsesokolskega zleta rešena na prihodnji seji župnih načelnikov (18. maja) in predlaga, naj bi se zlet vršil leta 1926. — To je novica, ki je tako važna za nas Jugoslovence, kakor za brate Čehoslovake. Zaradi tega razglasimo vsemu našemu članstvu, da je za leto 1926. skoro gotov naš zlet v Prago.

Židovi u Sokolstvu. Češki Věstník sokolský, br. 12., piše: O primanju Židova u sokolska društva mnogo se razmišljalo i pisalo. U poslednje doba poslan je iz Praga anonimno sokolskim društvima proglas, kojim se pozivaju društva da isključe Židove, koji su bili članovi sokolskih društava. Predsedništvo ČOS., kome je župa Olomučka poslala zaključak glavne skupštine Sokola u Sternberku, koji se tiče te stvari, ostaje na stanovištu, koje je bilo zauzeto i oštampano u Vesniku Sokolskom godine 1919. br. 126. na koje iznova upozoravamo društva a koje glasi: Primanje Židova u Sokol. Za vreme rata doživeli smo razna iskustva. Jedno od najmanje lepih bilo je ponašanje raznih ljudi, koji su se kod nas dobro ugnezdili. Bili su to tako zvaní «patrioti», kojima nije dosta bilo izvešavanje zastava, upisivanje ratnog zajma, još manje ići na front i t. d., koji su da bi krunisali svoje delo postali i denuncijanti. Mnogo su beda pouzrokovali a sad se guraju među nas kao da nije ništa ni bilo. Hrpimice se javljaju u «Sokol» pa se događa da dnevno dolaze ČOS. pitanja društava da li da primaju Židove ili ne. I ako bismo mogli prosto upozoriti na odgovarajuće rešenje (vidi «Zásadní ustanovení ČOS.», str. 48.) ipak da budemo potpuno na čisto dodajemo: Biti Židov nije smetnja da se bude član sokolskog društva, odlučujuće je kakav je ko Čeh i čovek. Prijavi li Vam se takav, čije je delovanje za vreme rata bilo prosto u opreci s našim osećanjem, koji sa svojim jednovercima u općini govore nemački, decu svoju, kad su svršila osnovnu školu, šalju u više škole nemačke (izvan mesta stanovanja, gde kontrola javnosti nije tako lako moguća), koji svoje nazore erpe jedino iz nemačke štampe, na koju se isključivo preplaćuje, ako je njegovo delovanje za okolicu štetno i t. d. ne primajte ga. Javi li vam se Židov, o čijem čestvu nema nikakve sumnje, koji ne nemčari, čija deca od početka do konca studija posećuju samo češke škole, koji je u društvenom pogledu dobar čovek i građanin, koji bi i društvu bio na korist a svakako ne na štetu (u tom smeru valjda ispitujete i svaku drugu prijavu), onda nema uzroka zašto bi bio odbijen. U svakom slučaju i ovde: Dva put važi a jednom kaži.

RAZNOTEROSTI

Dobrote članskega zavarovanja. ČOS. ima že dalje časa članski poškodbeni fond. Leta 1922. je prinesel ta fond nad 200.000 Kč. čistega dobička, ki ga je odbor ČOS. določil za sokolski rekonvalescentni dom. Ozdravljajoči bratje in sestre bodo imeli priložnost, da na Šumavi, v sanatoriju Chocerady, popolnoma ozdravijo in postanejo zopet sposobni za sokolsko delo. — In pri nas?! Naše članstvo se očividno še premalo zaveda dobrot poškodbenega fonda, saj tistega pol dinarja tako težko plačuje, da se ga mora vedno terjati; ČOS. ima predpisani letno 2 Kč in ravno znak bratske točnosti in vzajemnosti je, da je omogočeno iz čistega dobička mnogo sokolskosocialnih podjetij.

Vprašanje stadiona v Pragi je napravilo korak naprej. Posebna komisija je pregledala tako zvane «Strachovské Lomy» (last praške občine), ki imajo

90 ha ploskve. Nato so izvolili 15člansko komisijo, da bo izdelala predlog za regulacijo prostorne ravnine ter načrt za ureditev itd. — Zastopana je seveda tudi ČOS. poleg raznih sportnih organizacij. — ČOS. je pripravljena delo pospešiti z dejansko pomočjo — saj za VIII. zlet do danes še niti prostora ni razpolago. V poštev prihajajo pa «Strachovské Lomy» kot edina ravnina v Pragi in bližini. Šv.

Pesem «Lví silou». Leta 1884. je šla prvokrat med svet sokolska pesem «Lví silou», ki jo je zložil br. František Pele v Holubicah. Zaradi njene svežosti in silne kompozicije je postala prav hitro prava himna, ki jo še danes Sokolstvo smatra za svojo najvišjo pesem. Tudi mi Jugosloveni poznamo dobro to krasno pesem, saj nas k vsaki javni telovadbi spremlja. Spremljala nas je od uspeha do uspeha... Mi pa se hočemo tudi nadalje ravnati po njem tekstu: «Če cilj naš daleč, pot težak — ne straši Sokol se, junak!»

Ameriško Sokolstvo in socializem. II. sabor ameriških češkoslovaških Sokolov v Chicagu leta 1923. je sklenil naslednjo resolucijo z ozirom na socializem in razmerje do delavstva: Češko Sokolstvo v Ameriki priznava, da so sokolska načela enakosti in bratstva v skladu z zahtevami modernega razrednega gibanja, pa naj izraža miselna struja za socialno pravičnost ali smer za koristi družbe. Ameriško Sokolstvo izjavlja svoje simpatije tlačnim plastem naroda in se hoče pobrigati za njihovo telesno, duševno, нравno in gospodarsko povzdigo. Šv.

Sokolstvo na Slovaškem mogočno napreduje. Od sedmih društev iz leta 1919. je nastalo sedem žup s 187 društvi in odseki, ki štejejo 11.171 mož in 3920 žen, 580 prednjakov in 280 prednjačic. Lastno telovadnico ima 14 društev, v šolah vežba 53 enot, v gostilnah 34 društev, brez vsake telovadnice je pa 11 društev. Povprečni obisk v enem društvu znaša 15-2 moža in osem žen. Tudi prosvetno delo je zelo intenzivno. Knjižnice štejejo 38.200 zvezkov z 8917 čitatelji in 66.047 izposojili. Nagovorov je bilo 2643. predavanj 1237.

Poljsko Sokolstvo je ustanovilo v Šleziji novo župo tešinsko, ki spada v župno veliko okrožje šlezko.

Veliku atletsku utakmieu priredilo je gimnastičko društvo u Brandenburgu u Nemačkoj. U utakmici učestvovalo je preko 1500 atletov.

Nemačko turnerstvo šalje svoja uzorna odeljenja u Holandiju. Tako su poslali iz Hannovera odeljenje najvrstnijih vežbača u Rotterdam. Istotako je stigla u Rotterdam prednjačka škola, da pokaže svoj sistem.

Švicarska telovadna zveza je v svrhu propagande za telovadbo priredila celo zbirko skioptičnih diapozitivov, razdeljenih po 50 do 100 za posamezna predavanja, ki naj jih izvrše potovalni učitelji med narodom. — Letos se priredi 32 prednjaških tečajev po okrožjih in nato zvezna šola.

Fašistovski gimnasti v Italiji. Poleg nacionalnih gimnastov (Federazione nazionale) se je ustanovilo v Italiji tudi gimnastično društvo fašistov, ki smatrajo edino lastno organizacijo kot poklicano, voditi laški gimnastični svet. Zanimajo se za vse — samo za telovadbo ne.

Zlet italijanskih nacionalnih gimnastov v Firenzi bo precej mogočen. Prijavljenih je 526 domačih in 96 tujih društev. Poleg tekme, javnih telovadb in drugih prireditev, se bo otvorila tedaj velika razstava telovadnega orodja. — Telovadcev je priglašanih dosedaj okoli 1600.

Ameriško poljsko Sokolstvo je štelo 1923. 227 društev z 9373 člani in 1293 članicami. Žup je bilo 14. Samočlanskih društev je bilo 144, 44 samoženskih in 36 skupnih. Naraščaja je malo: samo 1015 dečkov in 536 deklic. Letošnji zvezni zlet se vrši v Brooklynu kraj Novega Jorka. Pripravljajo se tudi obisk Poljske.